

Referat af det ottende ordinære årsmøde i Kulturarv Fyn, der blev afholdt onsdag den 22. marts 2018 kl. 15.00 i Nordatlantisk Hus, Odense.

Formand for Kulturarv Fyn, Erland Porsmose, bød velkommen.

1. Valg af dirigent

Birgitte Haugbøl blev valgt. Hun konstaterede, at årsmødet var indkaldt med et par dages forsinkelse, men forsamlingen gav afkald på varsel. Dagsordenen blev godkendt.

2. Aflæggelse og godkendelse af beretning

Formand Erland Porsmose fortalte, at det nu var det ottende årsmøde, og dermed havde Kulturarv Fyn længst vist sin berettigelse som et aktivt samarbejdsforum for arkiver, biblioteker og museer på Fyn. Skønt samarbejdet har få økonomiske driftsmidler, så var det alligevel muligt at udrette meget ved at løfte i flok. Ikke mindst Kulturarv Fyns store fælles kulturarvsformidlingsprojekt Modstrøm havde vist styrken i netværkssamarbejdet lige fra udvælgelsen af steder til input vedrørende fortællinger og illustrationer – og for første gang har samarbejdet nu præsteret en større bogudgivelse og en udstilling. Men Kulturarv Fyn er også Kulturmiljørådets jævne slid med at holde øje med verserende sager og forsøge at påvirke sagerne i positiv retning. Endelig er der jo stadig rimeligt akutte udfordringer på magasin- og konserveringsområdet, således som det fremgår af disse dages skimmelpanik.

Bestyrelsen har i det forløbne år uændret været konstitueret med Jørgen Thomsen, stadsarkivet i Odense, som sekretær, Birgitte Haugbøl, Nyborg Bibliotek, som kasserer og Erland Porsmose, Østfyns Museer, som formand. Øvrige medlemmer var Esben Hedegaard, Svendborg Museum, Ellen Warring, Odense Bys Museer, Mette Ladegaard Thøgersen, Østfyns Museer, og Kristian Isager, Akademirådet. Til varetagelsen af Modstrøm projektet havde bestyrelsen nedsat en formidlingstaskforce bestående af Mette Ladegaard Thøgersen, Johnny Wøllekær og Erland Porsmose. Kulturmiljørådet har Ellen Warring som formand og dynamo.

På fællesmagasinområdet måtte formanden desværre konstatere, at planerne foreløbigt måtte skrinlægges, indtil der kan samles opbakning til et nyt initiativ på området, hvilket der stadig er markant behov for. Forhåbentlig kan den fornyede offentlige interesse på området medvirke hertil.

På Kulturmiljøområdet har både 2016 og 2017 været præget af fornyet vækst på bygge- og anlægsområdet – ovenpå 7 års krisetilstand og dermed også fornyet pres ikke mindst på havneområderne i middelalderkøbstæderne. Omvendt er der fortsat tydelige forfaldsudfordringer rundt om i landdistrikterne.

Årets store satsning har været Modstrøm, og formanden glædede sig over et tæt samarbejde ikke blot med Kulturregionen, men også med Albanifonden, der på grundlag af Kulturarv Fyns ansøgning, bevilgede 2 mio. kr. til en fortsættelse og udvidelse af projektet. Konceptet til Modstrøm blev udviklet og

udarbejdet af Kulturarv Fyn og Svendborg Museum. Det har nu resulteret i et samlet kulturarvsformidlingsprojekt for årene 2016-18 og med et samlet budget på mere end 6 mio kr.

I september 2017 kulminerede Modstrøm I, der havde Kulturregionen som tovholder, med en serie events i lys og lyd, teater mv. på udvalgte forladte steder rundt i det fynske. Siden foråret 2017 har Modstrøm 2 under Kulturarv Fyns ledelse suppleret og udbygget projektet med Kulturarvsekspeditioner, der gik rundt i det fynske – i et inspirerende samarbejde mellem kunsten og kulturhistorien – og det viste sig at have stor publikumsmæssig interesse. "Opgaveportefølje" i Modstrømsprojektet blev for Kulturarv Fyns vedkommende koordineret og udført af Troels Malthe Borch og Ann Ammons i et samarbejde med videojournalisten Jens Jørn Fischer og naturligvis billedkunstneren Ole Lejbach og forfatteren Jens Blendstrup. Formanden nyd at følge med i projektet, og han håbede, at Kulturarv Fyns medlemmer: Arkiver, biblioteker og museer fortsat vil bakke op om projektet, og sørge for en solid forankring heraf rundt i det "udkant" fynske, dvs. hele øen!

Formanden mente, at samarbejdet i Kulturarv Fyn også i de kommende år vil generere og koordinere store fælles satsninger, og at der fortsat er behov for et kollegialt inspirationssted til udveksling af ideer og koordinering af faglige synspunkter. I november 2017 afholdt Kulturmiljørådet/Kulturarv Fyn en konference om "Kulturarven – en god investering" på Odense Slot, men det virkede som om, der stadig var mange der burde overbevises om dette synspunkt. Ikke mindst i regeringskredse. Desværre blev staten stadig mere usynlig i kulturarvsarbejdet, og enhver prioriteringsdebat blev indledt med mantraet: "De er ikke flere penge til området". Derfor var der grund til at glæde sig over, at mange kommuner – men desværre langt fra alle – fik øjnene op for betydningen af kulturarv som ressource og investerede heri, men kulturarven har i høj grad brug for et positivt, dynamisk samspil mellem det kommunale og statslige niveau. Ikke mindst efter kommunalreformen, hvor amternes koordinerende funktioner faldt bort. På Kulturministeriets museumskonference i januar 2018 forsøgte formanden at advokere herfor, men dagsordenen handlede alene om tilskudsøkonomi – dvs. en mere gennemsigtig/retfærdig fordeling af de stadigt svindende statstilskud til den danske museumsverden. Snart kom også bygningsfredningsloven til revision – i udgangspunktet næppe for at øge det statslige ansvar på området og endelig var skimmel-dagsordenen poppet op.

Formanden mente ikke, at det blev let. Kulturarv Fyn havde f.eks. over for Slots- og Kulturstyrelsen godtgjort, at Fyn var blevet sorteper med indførelsen af en kompensation for momstax på konserveringsområdet, men havde blot fået det svar, at det desværre var i overensstemmelse med den fastlagte kompensationsjura, der var fastlagt. På Fyn måtte man bare glæde sig over, at det ikke var hensigten at skade det fynske arbejde på konserveringsområdet, hvilket altså beklageligvis alligevel blev tilfældet.

Kulturmiljørådet: Ellen Warring fortalte, at Kulturmiljørådet i det forgangne år bestod af Peder Gammel, (Nyborg), Eva Frellesvig (Faaborg - valgt af Sæmmenslutningen af lokalarkiver på Fyn, orlov), Torben Lindegård (Landsforeningen By og Land), Sven Rask (Danmarks Naturfredningsforening), mens Kristian Isager var udpeget af Akademirådet. Museumsrepræsentanterne var Nils Valdersdorf og Per Thomsen (begge Svendborg Museum), Maiken Nørup (Middelfart Museum) og Ellen Warring (Odense Bys Museum). Kristian Isager har været næstformand, mens Ellen Warring var formand. Akademirådet har nu udpeget arkitekt Dan Ljungar som ny repræsentant efter dette årsmøde.

Kulturmiljørådet er rådgivende organ, der tager sig af overordnede og principielle sager indenfor bygningskulturarv og kulturmiljøer. Rådet behandler sager efter henvendelse fra offentlige myndigheder og private. Rådet opretholder den udpegning af medlemmer, som blev fastsat inden 2001 og den satsede på en bred faglig sammensætning. Medlemmerne er ikke repræsentanter eller talerør for de

organisationer, de er udpeget af, men sidder alene og alene i rådet pga. deres faglige indsigt i bygningsbevaring og kulturmiljøer. Rådet får ingen tilskud, og derfor var de fire møder, som var holdt i årets løb, holdt på skift blandt medlemmerne.

Kulturmiljørådet følger Slots- og Kulturstyrelsens markante nedgang i tilsynet med de fredede fortidsminder med stor bekymring. Styrelsen har trukket størstedelen af de midler, som tilsynsmuseerne hidtil har fået, hjem til sagsbehandling, da der var et stort efterslæb i sagsbehandlingen og derudover var man selvfølgelig også ramt af 2 procent besparelserne i staten. De fredede fortidsminder vil med den kadence kun blive tilset med 20-25 års intervaller. Tidligere var det hvert 5 år. Det er helt urimeligt set i forhold til at det jo snart rygtedes, at man bare kunne pløje tæt på fortidsminderne eller foretage andre ødelæggelser, da der alligevel ikke kom nogen før om 20 år! Rådet har taget kontakt til kommunerne for at undersøge niveauet for plejen, og det viste sig, at der var store udsving fra kommune til kommune. Udover museerne var Danmarks Naturfredningsforening engageret i sagen, da loven om fredning af fortidsminderne i 1937 blev fremmet af netop denne forening.

Rådet har i de forgangne år arbejdet meget med sager om etableringen af faunapassager. Heldigvis landede sagen ved Lille Mølle med, at der ikke skete indgreb. Det var dog ikke pga. møllens store kulturhistoriske værdier, men derimod alene den manglede økonomi. Det var værd at bemærke. I samme kommune spøjte fra tid til anden også sagen om Kullerupdæmningen – og dermed også vandforsyningen til Nyborg Slot og vandgrave. Rådet håber, at arbejdet med at sætte Nyborg Slot på verdenskulturarvslisten vil spænde ben for disse planer.

Desværre var det ikke alt, som blev stoppet. Det var etablering af faunapassage ved Fyllested Mølle ved Brenderup et eksempel på. Naturklagenævnet gav desværre ikke ejeren medhold i hans klage, og derfor skete der ikke alene et indgreb i selve møllen, men der blev også gravet et grimt ar imellem hovedgård, kirken og møllen. Ejeren overvejer nu at anlægge en retssag.

I Svendborg har Ribers Plads været i skudlinjen. Pladsen rummer et intakt købmands- og tømmerhandelsmiljø, som oven i købet ligger på byens ældste havn. En investor ønskede imidlertid at nedrive dele af miljøet og ombygge det. Rådet skrev derfor til Svendborg Kommune og gjorde opmærksom på, at man her ikke bare var inde og røre ved arvesølvet i byen, men arveguldet. Det er byens ældste havn og bygningerne er eksempler på en lang udvikling. Svendborg Havn bliver i alle landsdækkende undersøgelser udpeget som den havn i Danmark, der har de største bevaringsværdier strækkende sig fra det førindustrielle samfund og op til i dag. Slots- og Kulturstyrelsen rejste efterfølgende en fredningssag, til hvilken Kulturmiljørådet indgav et høringssvar. Rådet var helt på linje med Svendborg Museum og de borgere i byen, der ønskede pladsen bevaret og udviklet med hensyntagen til de kulturhistoriske interesser. Bevaring eller fredning betød ikke stilstand eller manglende udvikling, det kræver blot, at man får fat i den rette investor og den rette arkitekt.

Rådet var for nogle år siden også involveret i en sag vedrørende Skovhusene ved Båring – en lille fin sommerhuskoloni med små røde træhuse bygget i 1930'erne. Problemet var, at ca. halvdelen af husene var bygget efter 1937, hvorfor de var omfattet af Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om kystbeskyttelse. Landsretten afgjorde, at husene skulle rives ned – men de huse, der lå tættest på kysten og dermed ødelægger oplevelsen, skulle ikke rives ned, da de var opført før loven af 1937. Siden blev ejerne politianmeldt, da de ikke havde fjernet deres huse. Kristian Isager har som privatperson involveret sig i sagen. Det helt absurde var, at der efter nedrivning måske blev bygget noget helt nyt og større, hvis der blev dispenseret fra kystbeskyttelsen.

Byforeningen for Odense og en kreds af borgere har ytret ønske om fredning af det gamle Stiftsmuseum i Jernbanegade – en fin historicistisk bygning fra 1885. Huset har i hele dets levetid været benyttet som museum, men det blev ændret med beslutningen om, at Fyns Kunstakademi skal rykke ind. Fredningen skal sikre bygningens oprindelige præg. Ejeren, Odense Kommune, var i mod en fredning, da

man mente, at det svækkede mulighederne for et senere salg. Kulturmiljørådet bakkede op omkring en fredning, da en Save-vurdering på 3 ikke var nok til at beskytte bygningen mod ombygninger, der svækkede bevaringsværdierne. Odense Bys Museer, der benyttede huset i mere end 130 år, var tilsyneladende ikke frontkæmpere i denne sag.

Rådsmedlem Torben Lindegaard arbejdede ufortrødent videre med de firlængede bindingsværksgårde og præstegårdene på Fyn. Rådet forsøgte at komme med i runden til Verdenskulturarv med forslag om 12 enestående gårde på Fyn, men var for sent ude. I Sverige har man udpeget et lignende antal gårde i Hälsingland.

Der blev sendt et brev til Flødstrup Menighedsråd, der ønsker at sælge Flødstrup Præstegård. Rådet mener, at bygninger bør forblive i offentligt eje og under ingen omstændigheder rives ned.

Ellen Warring fremførte et længe næret ønske om at få hjemmesiden udbygget, så nogle af de undersøgelser, Fyns Amt foretog i 1980-2004, bliver lagt ud til glæde for både sagsbehandlere, museumsfolk og borgere. Materialet er allerede digitaliseret.

Den 2. november holdt Kulturmiljørådet/Kulturarv Fyn et seminar på Odense Slot under overskriften "Kulturarven en god investering". Seminaret bød på fremragende indlæg, men desværre deltog kun ca. 25 personer. Kulturarv Fyn fik dog stor ros fra deltagerne, der primært kom fra kommuner.

Formidlingsrådet: Da formidlingstiltagene fortrinsvis har været Modstrøm, var det Troels Borch, der gav en beretning. I forbindelse med Modstrøm var der i februar-maj 2017 ekspeditioner rundt på Fyn – i alt 10 dage og med tre steder pr. dag. Desuden var museumsskibet Rylen været på togt i juni og august 2017 – og det skal yderligere på en sejltur i sommeren 2018. Sejl ekspeditionerne blev dækket af TV2/Fyn.

Som et led i Modstrøm 2 er kunstnerne Lejbach/Blendstrup på et roadshow, og her promovere de bl.a. den bog, der er udgivet i forbindelse med projektet. Bogen er 304 sider og koster 249 kr. – der er trykt knap 3.000 bøger. Der har været omtale af den i Kulturen på P1, hvor bogen kaldes "sindssygt flot", samt omtaler i *Kristeligt Dagblad* og *Fyens Stiftstidende*. Den sælges gennem Kulturarv Fyns medlemmer, boghandlere m.m. og den udstilling, der vises i den gamle FAF silo på Odense Havn. Her er udstillet 30 billeder, genstande fra stederne, citater fra bogen, folder med historie. Senere vil der være et Café Stiften/Debatteriet-arrangement – nærmere bestemt den 11. april.

Projektet er også formidlet på Facebook, hvor der bl.a. har været en filmkonkurrence. Modstrøm-siden har over 1.000 følgere, mens Kulturarv Fyn har over 300 følgere. På hjemmesiden er desuden et billed- og filmarkiv fra alle steder. Der var også tale om at lægge rundture ud på en kommende app.

Udstilling, bog og roadshow blev markedsført med reklamer på TV2/Fyn, biografreklamer, streamers på busser, film i busser, annoncer i ugeaviser og *Fyens Stiftstidende* samt plakater og postkort.

Der er planlagt onlineannoncering for bogsalg, ligesom der i december kommer en udstilling og bogudgivelse om Rylens togter.

Bevaringsrådet: Esben Hedegaard indledte med at sige, at der ikke var sket alverden, da magasin- og konserveringsområdet desværre er meget presset. De seks kommuner, der er med i den fynske konservering, knokler for at forbedret forholdene og holde konserveringscentret i gang. Den svage økonomi levned dog ikke plads til investering i nyt udstyr. Derfor besluttede man, at lave et lille udvalg bestående af Kurt Risskov, Ida Hovmand og Esben Hedegaard, der skal arbejde med en plan for en fondsfinansieret fælles satsning, hvor formidling af kulturarven kobles med bevaringen af samme – og herunder behovet for

tidssvarende udstyr. Det er planen at lave et fem års projekt, der også omfatter en vandreudstilling. Måske kom den oplussende debat om skimmelsvamp meget bejligt.

3. Aflæggelse og godkendelse af årsregnskab for 2014

Kasserer Birgitte Haugbøl gennemgik kort regnskabet for 2017 – se vedhæftede. Regnskabet er revideret af Johan Møhlenfeldt Jensen, Vestfyns Museer, og det viser et mindre underskud. Det skyldes dog ene og alene, at de tilgodehavende midler fra Albanifonden og Kulturregionen endnu ikke er indhentet. Regnskabet og budgettet bærer præg af, at der var indkommet en del penge i forbindelse med Modstrømsprojekterne. Regnskabet blev godkendt.

4. Godkendelse af budget og fastsættelse af kontingent for 2015

Kasserer Birgitte Haugbøl gennemgik budgettet for 2018. Der var bl.a. afsat penge til hjemmesiden. Kontingentet forbliver uændret. De store medlemmer med min. 1 fuldtidsansat og et budget på over 1 mill. kr. betaler 2.000 kr. i kontingent, mens alle andre betaler 500 kr.

5. Behandling af indkomne forslag.

Ingen indkomne forslag.

6. Valg af to bestyrelsesmedlemmer, revisor og revisorsuppleant

På årsmødet vælges i henhold til vedtægterne hvert år to medlemmer. Det ene år vælges én repræsentant for arkivområdet og én repræsentant for kulturmiljøområdet – det følgende år vælges tilsvarende én repræsentant for museumsområdet og én repræsentant for biblioteksområdet. Bestyrelsens tre øvrige medlemmer er de til enhver tid valgte formænd for de stående underudvalg.

På valg var Jørgen Thomsen, der blev genvalgt, og Kristian Isager, der ønskede at udtræde. Torben Lindegaard blev valgt, men Dan Ljungar blev udpeget af Akademirådet til at tage Kristian Isagers plads i Kulturmiljørådet.

Johan Møhlenfeldt Jensen (Vestfyns Museer) valgtes til revisor, mens Jørgen Havshøj (Nyborg Lokalarkiv) blev valgt som revisorsuppleant.

7. Vedtagelse af arbejdsplan

Formanden fremlagde en skitse til arbejdsplan for 2018, som igen kommer til at handle om Modstrømprojektet og de aktiviteter, der er knyttet til projektet.

8. Eventuelt

Intet.

Referent

Johnny Wøllekær

23-3-2018